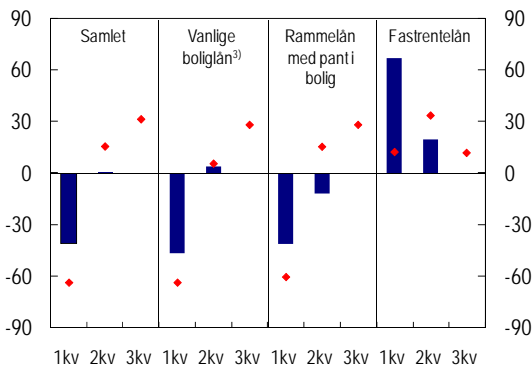

2. kvartal 2009

Norges Banks utlånsundersøkelse

Fortsatt innstramming i kredittpraksis
overfor foretak

Figur 1 Etterspørsel etter lån fra husholdninger i 2009. Nettotall.^{1), 2)} Prosent

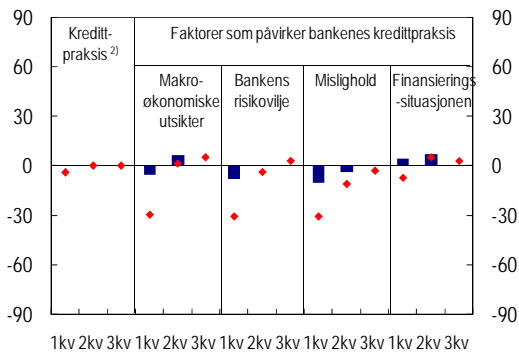
¹⁾ Nettotall fremkommer ved å veie sammen svarene i undersøkelsen. De blå søylene viser utviklingen det siste kvartalet. De røde punktene viser forventet utvikling for neste kvartal. De røde punktene er forflyttet ett kvartal fram i tid

²⁾ Negative nettotall betyr fallende etterspørsel

³⁾ Nedbetalingslån med pant i bolig

Kilde: Norges Bank

Figur 2 Endring i kredittpraksis overfor husholdninger i 2009. Faktorer som påvirker kredittpraksisen. Nettotall.¹⁾ Prosent

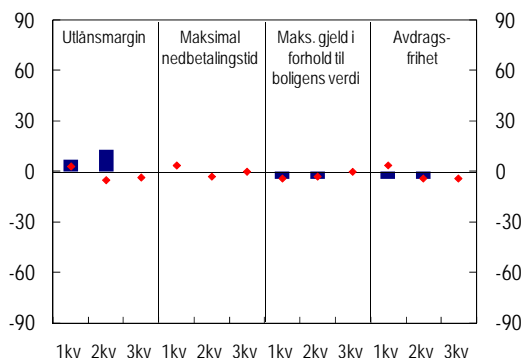

¹⁾ Se fotnote 1 i figur 1

²⁾ Negative tall innebærer innstramning i kredittpraksis

Kilde: Norges Bank

Figur 3 Endring i lånebetingelser for husholdninger i 2009. Nettotall.^{1), 2)} Prosent

¹⁾ Se fotnote 1 i figur 1

²⁾ Positive tall for utlånsmargin betyr økt utlånsmargin og derfor strammere kredittpraksis. Negative tall for maksimal gjeld i forhold til inntekt, maksimal gjeld i forhold til boligens verdi og for avdragsfrihet innebærer strammere kredittpraksis

Kilde: Norges Bank

Norges Banks utlånsundersøkelse 2.kvartal 2009

Bankene fortsatte å stramme inn kredittpraksisen overfor foretak, mens kredittpraksisen overfor husholdninger var om lag uendret i 2. kvartal 2009. I 3. kvartal 2009 forventer bankene om lag uendret kredittpraksis overfor både foretak og husholdninger.

Bankene rapporterte om ytterligere nedgang i etterspørselen etter lån fra ikke-finansielle foretak i 2. kvartal 2009.

Foretakenes låneetterspørsel forventes å stabilisere seg i 3.

kvartal. Husholdningenes låneetterspørsel var om lag uendret i 2. kvartal. Bankene venter en økning i husholdningenes etterspørsel fremover.

Norges Banks utlånsundersøkelse for 2. kvartal 2009 ble gjennomført i perioden 1. juli 2009 - 10. juli 2009. Deltakerne i undersøkelsen ble bedt om å vurdere utviklingen i kredittpraksis og etterspørselen etter lån i 2. kvartal 2009 sammenlignet med 1. kvartal 2009, samt forventet utvikling i 3. kvartal 2009 sammenlignet med 2. kvartal 2009.

Bankene i undersøkelsen bruker en skala med fem alternativer for å svare om det er små eller store endringer i de ovennevnte forhold. Store endringer får dobbelt så stor vekt i beregningen av resultatene som små endringer. Til slutt vektet svarene med bankenes andel av endringen i utlån til henholdsvis husholdninger og foretak. De fremkomne nettotallene angis i en skala fra -100 prosent til 100 prosent. Dersom alle bankene i utvalget har svart at det er noe innstramning i kredittpraksis, vil nettotallet være -50 prosent. Dersom noen av bankene har strammet inn sin kredittpraksis noe uten at de andre bankene har endret kredittpraksis, vil nettotallet ligge mellom 0 og -50 prosent. Dersom alle bankene i utvalget har strammet inn sin kredittpraksis mye, vil nettotallet være -100 prosent.

Utlån til husholdninger

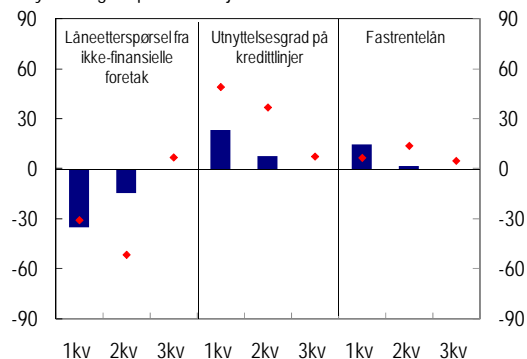
Bankene rapporterte at husholdningenes samlede etterspørsel etter lån var om lag uendret i 2. kvartal 2009 sammenlignet med 1. kvartal 2009, se figur 1. Husholdningenes samlede låneetterspørsel økte dermed mindre enn bankene hadde forventet. Det var stor spredning i rapporteringen. Noen banker rapporterte økt etterspørsel, mens andre meldte fall.

Etterspørselen etter fastrentelån økte også mindre enn ventet.

Økningen i etterspørselen etter nedbetalingslån med pant i bolig var om lag som ventet, mens etterspørselen etter rammelån med pant i bolig og usikrede nedbetalingslån avtok noe i 2. kvartal.

Bankene forventer at husholdningenes samlede låneetterspørsel vil øke i 3. kvartal sammenlignet med 2. kvartal.

Figur 4 Etterspørsel etter lån fra ikke-finansielle foretak og utnyttelsesgrad på kredittlinjer i 2009. Nettotall.^{1), 2)} Prosent

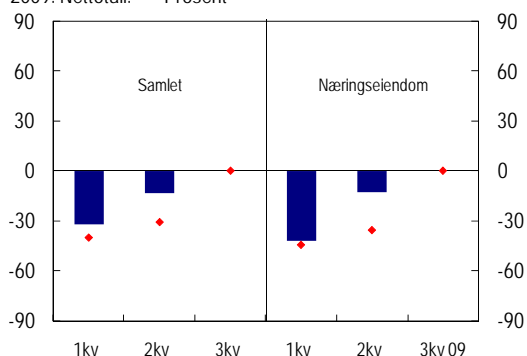

¹⁾ Se fotnote 1 i figur 1

²⁾ Positive nettotall betyr økt etterspørsel / økt utnyttelsesgrad på kredittlinjer

Kilde: Norges Bank

Figur 5 Endring i kredittpraksis overfor ikke-finansielle foretak i 2009. Nettotall.^{1), 2)} Prosent

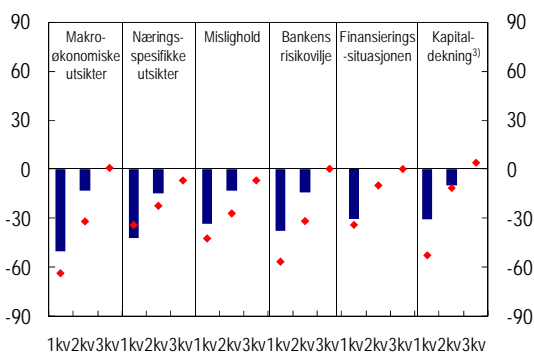

¹⁾ Se fotnote 1 i figur 1

²⁾ Negative tall innebærer innstramning i kredittpraksis

Kilde: Norges Bank

Figur 6 Faktorer som påvirker kredittpraksisen overfor ikke-finansielle foretak i 2009. Nettotall.^{1), 2)} Prosent

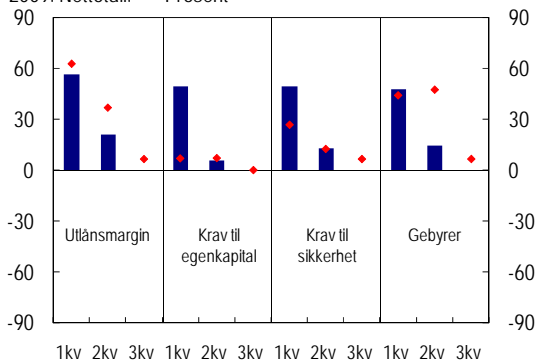

¹⁾ Se fotnote 1 i figur 1

²⁾ Negative tall betyr at faktoren bidrar til innstramning i kredittpraksis

Kilde: Norges Bank

Figur 7 Endring i lånebetingelser for ikke-finansielle foretak i 2009. Nettotall.^{1), 2)} Prosent

¹⁾ Se fotnote 1 i figur 1

²⁾ Positive tall for utlånsmargin betyr økt utlånsmargin. Positive tall for utlånsmargin, krav til egenkapital, krav til sikkerhet og for gebyrer innebærer strammere kredittpraksis

Kilde: Norges Bank

Bankenes kredittpraksis overfor husholdninger var om lag uendret i 2. kvartal sammenlignet med 1. kvartal, se figur 2. Kredittpraksisen i 2. kvartal var dermed som forventet. Det var også små endringer i de underliggende faktorene som påvirker kredittpraksisen. I 3. kvartal forventer alle bankene fortsatt uendret kredittpraksis overfor husholdninger.

Flere banker meldte om økt utlånsmargin for husholdningene i 2. kvartal. Dette ble blant annet begrunnet med usikkerhet i boligmarkedet, risiko for mislighold og økt bruk av individuell prising. Øvrige lånebetingelser var om lag uendret for husholdningene i 2. kvartal, se figur 3. Fremover forventer bankene fortsatt relativt uendrede betingelser.

Utlån til ikke-finansielle foretak

Bankene rapporterte om ytterligere fall i etterspørselen etter lån fra ikke-finansielle foretak i 2. kvartal 2009 sammenlignet med 1. kvartal 2009, se figur 4. Fallet var imidlertid betydelig mindre enn bankene forventet. Samtidig økte utnyttelsesgraden på kredittlinjer mindre enn ventet i 2. kvartal. Etterspørselen etter fastrentelån var om lag uendret. Foretakenes etterspørsel etter kreditt ventes å øke marginalt de neste tre måneder.

Bankene strammet inn kredittpraksisen overfor ikke-finansielle foretak ytterligere i 2. kvartal i forhold til 1. kvartal, se figur 5. Det strammes spesielt inn overfor næringer som shipping, næringseiendom, bygg og anlegg og bilbransjen.

Innstramningen var mindre enn forventet. Bankene forventer om lag uendret kredittpraksis overfor ikke-finansielle foretak i 3. kvartal.

Flere faktorer trakk i retning av strammere kredittpraksis overfor ikke-finansielle foretak i 2. kvartal, se figur 6. I tillegg til de makroøkonomiske utsiktene bidro bankenes risikovilje, mislighold og hensynet til kapitaldekning til en innstramning i kredittpraksis. Fremover forventer bankene om lag uendret kredittpraksis, men nærings-spesifikke utsikter og mislighold trekker i retning av en marginalt strammere kredittpraksis.

Innstramningen i kredittpraksis overfor ikke-finansielle foretak i 2. kvartal ble gjennomført blant annet ved økt utlånsmargin, økte gebyrer og økt krav til sikkerhet/pant i forhold til 1. kvartal, se figur 7. Bankene forventer en marginal økning av utlånsmargin, gebyrer og krav til sikkerhet, men relativt uendrede lånebetingelser for foretakene i 3. kvartal.